

NOI CONTRIBUȚII LA VIAȚA ȘI ACTIVITATEA LUI ANTONIU POPP (1867-1905)

VIOREL CÂMPEAN, MARTA CORDEA*

NEW CONTRIBUTIONS TO
ANTONIU POPP'S LIFE AND ACTIVITY (1867-1905)

The study wants to be a new contribution to the life and activity of the Greek-Catholic priest Antoniu Popp (1867-1905), a prolific writer in the second half of the XIXth century. The information wants to bring more light in the biography of this diligent scholar. Also, his publicistic activity is now better emphasized, the amplitude of his work being better brought forward in this way. There is also necessary more research to bring out of oblivion the personality of this writer.

Key words: Antoniu Popp, Prisaca, Bihor, Satu Mare, priest, Greek-Catholic, folklorist, poet, epigramist, publicist.

Nu este prima dată când am scris, în această formulă despre Antoniu Popp, oprindu-ne asupra relațiilor acestuia cu părțile sătmărene¹. Sunt mai multe legături ale acestui preot greco-catolic român, din stirpea cărturarilor epocii moderne, cu Sătmarul istoric. O legătură ar fi faptul că este fratele dascălului Corneliu Octavian Popp, care și-a legat destinul de luminarea școlărilor din localitatea Hrip. Acestui frate i-am și dedicat un material în „Informația de duminică”². O altă legătură ar fi faptul că vreme de câțiva ani Antoniu Popp a studiat teologia în orașul nostru.

În ceea ce privește biografia sa, cercetători mai vechi au întâmpinat probleme – recunoscând că nu au putut găsi date biografice despre autor, nici până în zilele noastre nereușindu-se eliminarea completă a erorilor privind date importante din viața sa.

Fără îndoială, Antoniu Popp este un meritos fiu al Bihorului, în primul rând. De aceea, ne-a bucurat faptul că tot în anul 2015, un fiu al localității în care și Antoniu Popp a văzut lumina zilei, a reușit să scoată de sub tipar o primă antologie postumă a folcloristului³.

Informațiile pe care le-am aflat ulterior, după redactarea articolului din 2015, ne-au îndemnat să aducem și această contribuție întru completarea datelor despre Antoniu Popp, care s-a născut în Prisaca la 25 decembrie 1867, în familia preotului

* Biblioteca Județeană Satu Mare, viorel_campean@yahoo.com

¹ Viorel Câmpean, Marta Cordea, *Culegătorul de folclor Antoniu Popp și legăturile lui cu sătmărenii*, în „Informația de duminică”, Satu Mare, an XIII, nr. 640, 7 iunie 2015, p. 4.

² Viorel Câmpean, *Corneliu Popp și Augustin Egoreanu, două personalități ale Hripului*, în „Informația de duminică”, Satu Mare, an XII, nr. 590, 1 iunie 2014, p. 3; între timp articolul a fost reprodus în antologia Viorel Câmpean, *Oameni și locuri din Sătmar*, vol. III, Satu Mare, 2015, pp. 326-331.

³ Vasile Todinca, *Antoniu Popp scriitor și culegător de folclor bihorean*, Oradea, Editura Primus, 2015.

greco-catolic Petru Popp.

Pentru a intra în subiect, considerăm că este potrivit să facem o incursiune în trecutul familiei Popp. Primul membru al familiei despre care avem știre este bunicul lui Antoniu, Mitrofan Popp. Născut la 1802, a absolvit teologia ortodoxă la Arad, fiind hirotonit în anul 1834. Soția lui se numea Marta; rămas văduv, a trecut la confesiunea greco-catolică în anul 1854, pe când păstorea la Beznea, împreună cu întreaga comunitate⁴. A avut doi copii, Marta și Petru, fiul ajungând și el preot greco-catolic. Beznea a ajuns o parohie destul de mare, inclusă în distr. Sebiș-Criș, numărând în anul 1861, 785 credincioși, în 1864, 880⁵ iar în 1871, 885⁶ credincioși.

Petru Popp s-a născut la 11 iulie 1838. A absolvit liceul și teologia în Oradea. S-a căsătorit cu Ana, fiica notarului Simion Millian; și în familia soției s-au născut mai mulți intelectuali. A fost hirotonit la data de 18 decembrie 1861. Și-a început slujirea ca administrator la Dubricionești, prima parohie în care a fost titular fiind Prisaca. În familia lor s-au născut copiii: Antoniu (preot, subiect principal al materialului nostru), Ioan (preot în Păulești, jud. Bihor), Ana Irina (nemăritată, a crescut pe fiica fratelui Corneliu și a decedat în anul 1953 la Viile Satu Mare), Corneliu, învățător. A repausat în 23 decembrie 1895 pe când era paroh la Chioag.

Antoniu Popp a urmat gimnaziul și liceul la Beiuș, absolvind în anul 1886. În clasa a IV-a gimnazială diriginte i-a fost preotul-profesor dr. Ioan Ardelean, în clasa a V-a preotul-profesor George Mariu Marinescu, iar în clasa a VII-a profesorul Vasile Ștefănică⁷.

A fost coleg, printre alții, cu viitorul preot greco-catolic și profesor Antoniu Csigy și cu viitorul preot greco-catolic Andrei Bogdan. A beneficiat în cursul anilor de școală de cunoscuta stipendiere săptămânală cu o pâine de 5 kg, din fundația episcopului Samuil Vulcan. S-a numărat printre elevii care au fost premiați cu cărți, spre exemplu la sfârșitul clasei a IV-a de gimnaziu a primit o carte din colecția *Biblioteca Săteanului român*.

Teologia a început să o studieze la Oradea, fiind coleg cu Petru German⁸, alt preot greco-catolic, dar a absolvit-o la Satu Mare în anul 1892. De-a lungul anilor în Seminarul Latin (Romano-Catolic) din orașul Satu Mare s-au format o serie de clerici care au făcut cinste hainei preoțești greco-catolice: Simeon Antal, Simeon

⁴ *Schematismus Venerabilis Cleri Dioecesis Magno-Varadinensis G.R.C. pro anno MDCCCLXIV*, Magno-Varadini, 1864, pp. 71, 129.

⁵ *Schematismus Venerabilis Cleri Dioecesis Magno-Varadinensis G.R.C. pro anno MDCCCLXI*, Magno-Varadini, 1861, p. 51.

⁶ *Schematismus Venerabilis Cleri Dioecesis Magno-Varadinensis G.R.C. pro anno MDCCCLXXI*, Magno-Varadini, 1871, p. 55.

⁷ *Report despre Gimnaziul superior Greco-Catolic de Beiuș pentru anul școlar 1881-2*, Beiuș, 1882, pp. 7, 32, 40, 55; *Report despre Gimnaziul superior Greco-Catolic de Beiuș pentru anul școlar 1882-3*, Beiuș, 1883, pp. 7, 23, 35; *Report despre Gimnaziul superior Greco-Catolic de Beiuș pentru anul școlar 1884-5*, Beiuș, 1885, p. 22.

⁸ *Schematismus Venerabilis Cleri Dioecesis Magno-Varadinensis Gr. R. Cath. Pro anno MDCCCXC*, Oradea [Magno-Varadini], 1890, p. 139.

Toma, George Șuta, Alexa Pop, Pamfil Ossian. Antoniu Popp se alătură cu cinste acestor slujitori ai neamului românesc.

S-a căsătorit la data de 17 iulie 1892 cu Iustina Hadși, fiica parohului din Spinuș, Petru Hadși (1840-1914, paroh la Mocrea, Fegiernic, Ciulești și Spinuș). Anunțul căsătoriei dintre Antoniu Popp și Iustina Hadși a apărut și în „Minerva”, una dintre publicațiile la care a colaborat și Antoniu Popp: „D-lu *Antoniu Popu*, teologu abs. alu diecesei Szatmár și colaboratorulu foaiei noastre în 17 Iulie n. c. și-a serbatu cununia sa cu gentila d-șoară *Iustina Hadși*, fiica vrednicului preotu gr. cat. din Spinușu în Biharea⁹.

După căsătorie a fost hirotonit, eveniment oficiat la 21 decembrie 1892. Prima parohie în care a activat a fost Giulița (districtul Șiria), unde avea în parohie și cele cinci filii, 241 de suflete greco-catolice, majoritari fiind ortodocșii, 3540 de credincioși¹⁰. La 3 septembrie 1893 s-a născut în Spinuș, în casa bunicilor, fiul Antoniu, ajuns ulterior preot greco-catolic, cu studii teologice la Budapesta și profesor la liceul „Emanoil Gojdu” din Oradea¹¹.

Din anul 1896, după decesul tatălui său, a slujit la Chioag (districtul Barcău), unde în anul 1900 avea un număr de 251 de credincioși¹².

Acum știm că la momentul decesului, Antoniu Popp senior, culegătorul de folclor de care ne ocupăm, era paroh la Chioag. Se întâmpla acest lucru la 27 octombrie 1905¹³. Conform mărturiei unei nepoate ale sale, a decedat la Chioag, dar a fost înmormântat în Oradea¹⁴. Presa transilvăneană îi anunța decesul¹⁵.

Dintre numeroasele colaborări, amintim în cele ce urmează doar numele câtorva publicații: „Controla” (Timișoara, 1895-1904, 1905-1907), „Familia” (Pesta, Oradea), „Foaia ilustrată” (Sibiu, 1891), „Foaia poporului” (Sibiu, 1892-1916), „Gazeta de Transilvania”, „Gazeta poporului” (Timișoara, 1885-1892), „Gutinel” (Baia Mare, 1889-1890), „Luminătorul” (Timișoara, 1880-1894), „Rândunica” (Sibiu), „Steaua” (Panciova – Banatul Sârbesc, 1901-1902)¹⁶ cu doine, cântece, strigături, balade și povești.

⁹ „Minerva”, Bistrița, an II, nr. 15, 1/13 august 1892, p. 152.

¹⁰ *Schematismus Venerabilis Cleri Dioecesis Magno-Varadinensis Gr. R. Cath. Pro anno MDCCCXCV*, Oradea, [Magno-Varadini], 1895, p. 57.

¹¹ *Șematismul Veneratului Cler al Diecezei Române Unite de Oradea-Mare pe anul 1934*, Oradea, 1934, pp. 36, 243.

¹² *Schematismus historicus Venerabilis Cleri Dioecesis Magno-Varadinensis G.R.C. pro anno jubilarum 1900 a restaurata autem sacra cum sancta romana ecclesia unione anno 200*, Oradea, [Magno-Varadini], 1900, pp. 188, 322.

¹³ *Schematismus Venerabilis Cleri Magno-Varadinensis Graeci-Ritus Catholicorum ad annum Jesu Christi 1909, a restaurata autem sacra cum sancta romana ecclesia unione anno 209*, Oradea [Nagyvárad], 1909, p. 292.

¹⁴ Melania Popp, *Amintiri*, ms.

¹⁵ „Unirea”, Blaj, an XV, nr. 52, 30 decembrie 1905, p. 433.

¹⁶ Georgeta Răduică, Nicolin Răduică, *Dicționarul presei românești (1731-1918)*, București, 1995, p. 394; Ion Hangiu, *Dicționarul presei literare românești, 1790-1990*, București, 1996, p. 212.

În anul 1894 a tipărit volumul *Lira Bihorului*, apărut la Tipografia Aurora din Gherla. A doua ediție s-a tipărit postum, în anul 1908. Volumul, constituit din 48 de pagini, conține balade, despre care s-a afirmat că nu mai păstrează autenticitatea cântecelor publicate în revistele amintite¹⁷. Un alt cercetător al folclorului afirmă despre autorii afirmați în timpul cât și Antoniu Popp a muncit în acest domeniu că „sunt primii care au cules poezii populare românești inedite și prin publicațiile lor au făcut cunoscute părți din acest produs sufletesc și spiritual al neamului. Ei au activat benevol, dintr-un sentiment național și atrași de eterna frumusețe a poeziei noastre populare”¹⁸.

A colaborat și la revista „Rândunica”. Foaie literară-beletristică, această publicație a apărut la Sibiu, în anii 1894 și 1895, sub conducerea lui Silvestru Moldovan. Au mai semnat în această publicație: Andrei Bârseanu, Petre Dulfu, Margareta Moldovan, V. B. Muntenescu, Lucreția Suci-Radow, Ilie Demetrescu, Iuliu I. Roșca, dar și un sătmărean, Corneliu Dărăbant¹⁹. Contribuțiile pe care le-am putut identifica sunt acestea: *Doine din Bihor* (De pe Luncă)²⁰, *Epigramă*²¹, *Răzbunarea Zefirului. Poesie în prosă*²², *Epitaf*²³, *Epitaf*²⁴, *Doine din Bihor*²⁵, *Asemănări*²⁶, *Țăran român...*²⁷.

A publicat în „Familia” literatură populară, în două rânduri, primele trei strofe din întâia colaborare fiind reproduse în cartea apărută în anul 2015 la Oradea²⁸. Se știe că Iosif Vulcan și-a dat seama de importanța culegerilor de folclor. În cei 42 de ani de apariție, Antoniu Popp se alătură cu contribuțiile sale unor nume cu renume în domeniu, precum: Miron Pompiliu, Andrei Bârseanu, I. U. Jarnik, Vasile Sala, Ion Pop-Reteganu, Petre Ispirescu, Ath. Marienescu. De fapt culegători de folclor pentru „Familia” au existat din întreg spațiul locuit de români, în special remarcându-se intelectuali de la sate²⁹.

În revista „Foaia ilustrată” (Sibiu) a publicat, în trei rânduri, *Doine populare. De pe Luncă în Biharea*³⁰.

¹⁷ Jordan Datcu, *Dicționarul etnologilor români. Autori. Publicații periodice. Instituții. Mari colecții. Bibliografii. Cronologie*, București, 2006, p. 717; reproducerea anastatică a volumului în Vasile Todinca, *op. cit.*, pp. 79-104.

¹⁸ G. T. Niculescu-Varone, *Cei mai de seamă folkloriști (Bibliografie)*, București, 1938, p. 37.

¹⁹ Ion Hangiu, *Dicționar al presei literare românești (1790-1982)*, București, 1987, p. 290.

²⁰ „Rândunica”, Sibiu, an I, nr. 27, 20 decembrie 1894, p. 220.

²¹ *Ibidem*, an II, nr. 2, 20 ianuarie 1895, p. 14.

²² *Ibidem*, an II, nr. 3, 30 ianuarie 1895, p. 18.

²³ *Ibidem*, p. 24.

²⁴ *Ibidem*, an II, nr. 4, 10 februarie 1895, p. 32.

²⁵ *Ibidem*, an II, nr. 5, 20 februarie 1895, p. 34

²⁶ *Ibidem*, p. 38.

²⁷ *Ibidem*, an II, nr. 7, 10 martie 1895, p. 51.

²⁸ Vasile Todinca, *Antoniu Popp scriitor și culegător de folclor bihorean*, Oradea, 2015, p. 17.

²⁹ Ion Bradu, *Folclorul poetic în revista „Familia”, în Centenar „Familia”. 1865-1965*, Oradea, [1967], pp. 61, 154.

³⁰ „Foaia ilustrată”, Sibiu, an I, nr. 11, 17/29 martie 1891, p. 1; *Ibidem*, an I, nr. 21, 26 mai/7 iunie 1891,

Se distinge în mod deosebit colaborarea lui Antoniu Popp la „ziarul beletristic și de distracțiune”, „Minerva”, apărut la Bistrița între anii 1891 și 1894, sub redacția lui George Curteanu, care în același timp era și proprietar și editor. Dintre alți colaboratori ai acestei publicații îi amintim pe Ion Pop-Reteganul, Petre Dulfu, Ilarie Chendi, George Coșbuc, V.B. Muntenescu, Virgil Onițiu. Revista și-a încheiat activitatea din „dușmănie a oficialităților” și, conform aprecierii redactorilor, din „motive vrednice de o inimă strâmtă, care s-a năpustit asupra revistei noastre din o parte, pre care a o arăta aici nu avem spațiu, dar nici voie”. Este de semnalat faptul că multe colaborări ale lui Antoniu Popp sunt expediate din Satu Mare, deci din vremea studenției sale. *Din trecutu*³¹, *În grădină. Poesie în prosă*³², 3 (15) *Maiu*³³, *Doine populare. De pe Luncă în Biharea*³⁴, *Colinda fetei*³⁵, *Doine populare. De pe Luncă în Biharea*³⁶, *Doine populare. De pe luncă în Biharea*³⁷, *Blestemu de dragoste. – În stilu popularu*³⁸.

În anul 1901 îi regăsim semnătura în volumul *Almanachul preotului român*, editat de părintele Corneliu Darabanth la tipografia Aurora, A. Todoran din Gherla. Volumul conține articole de interes preoțesc, dar și literatură, în cuprinsul lui mai regăsindu-se semnăturile unor preoți ca Felician Bran, George Șuta sau Victor Bojor³⁹.

A colaborat și la *Calendariul de la Sibiu*, spre exemplu în anul 1906 publică legenda *Urzicile*⁴⁰.

De asemenea, a apărut constant cu contribuții în *Calendarul „Aurorei”*, care a apărut la Gherla între anii 1889 și 1929, cu întreruperi. Astfel, în anul 1896 îi apare nuvela *Dușmanul pocăit*, pp. 1-10; în 1897 *Sdramța*, (povestea unui copil orfan, pp. 22-32) și *Țiganul și perele*, (anecdota, pp. 50-53); în 1898 *Ruga de lângă ruină* (pp. 30-42, nuvelă), *Un răspuns nimerit* (anecdota, pp. 55-56) și *Îmi plăcea* (pp. 56-57); în 1899 *La Crăciun* (Dramă în trei acte localizată de Antoniu Popp, pp. 25-31) și *Păcălitul* (monolog comic, pp. 50-54); în 1902 *Nevinovăția descoperită* (pp. 15, 17-24, nuvelă)⁴¹.

A mai colaborat la *Calendarul „Poporului român”*, care a apărut la Budapesta între anii 1903-1918. Aici i-a apărut în anul 1903 poezia *Cătră Fecioara Maria* (pp. 79-80)⁴².

p. 1; *Ibidem*, an I, nr. 44, 3/15 noiembrie 1891, p. 1.

³¹ „Minerva”, Bistrița, an II, nr. 3, 1/13 febr. 1892, p. 25.

³² *Ibidem*, nr. 8, 15/27 febr. 1892, pp. 77-78.

³³ *Ibidem*, nr. 9, 1/13 mai, 1892, p. 1.

³⁴ *Ibidem*, nr. 14, 15/27 iulie 1892, p. 139.

³⁵ *Ibidem*, nr. 24, 15/27 dec. 1892, p. 239.

³⁶ *Ibidem*, an III, nr. 4, 15/27 febr. 1893, p. 39.

³⁷ *Ibidem*, nr. 23, 1/13 dec. 1893, p. 230.

³⁸ *Ibidem*, nr. 12, 15/27 iunie 1893, pp. 118-119.

³⁹ Georgeta Răduică, Nicolin Răduică, *Calendare și almanahuri românești. 1731-1918. Dicționar bibliografic*, București, 1981, p. 101.

⁴⁰ *Ibidem*, p. 230.

⁴¹ *Ibidem*, pp. 257-259.

⁴² *Ibidem*, p. 496.

Îl găsim semnând și în paginile *Calendarului „Unirii”*, care a apărut la Blaj între 1897-1912. În anul 1904 semnează *Păianjenul cu cruce* (legendă, pp. 128-129).

Demersul nostru de redescoperire a unui cărturar de talia lui Antoniu Popp nu ar fi fost posibil fără sprijinul domnului profesor Vasile Părău, care ne-a dăruit marea majoritate a documentelor pe care se bazează articolul nostru. Printre documentele donate și puse la dispoziția noastră de distinsul profesor Părău, căsătorit cu nepoata învățătorului Corneliu Popp, se numără și fotografia lui Antoniu Popp, realizată în anul 1895 în orașul Satu Mare, în atelierul fotografic *Pentek*, situat în actuala Piață a Libertății, la nr. 18. Straiele lui Antoniu Popp arată și ele dragostea unui tânăr intelectual pentru folclorul izvorât din înțelepciunea neamului său.

În anul 1899 Antoniu Popp tipărește un consistent volum intitulat *Suspîn și zâmbire. Poezii și proză*, în care sunt reproduse multe din creațiile sale răspândite prin presa vremii⁴³.

Dintre piesele sale de teatru amintim: *Cu vârful penei. Scrieri satirico-humoristice*⁴⁴, *La Crăciun. Dramă în 3 acte și Pictorul fără voie*. Comedie într'un act, de Antoniu Pop⁴⁵. În același an, 1904, apare *Vine Vlădica!... Comedie în 3 acte*, de Antoniu Pop⁴⁶. *Trei Monoloage: Ieri, În întuneric și Păcălitul*. În același volum este publicat un monolog de Leon de Tinseau, *Chinul unei nopți de veghie*⁴⁷.

Am mai identificat următoarele piese de teatru: *Ce nici prin minte nu mi-a trecut. Monolog*⁴⁸, *La anul nou. Monolog*⁴⁹, *Otravă de hârceogi*⁵⁰, *O pățanie. Monolog*⁵¹, *Pe neașteptate. Monolog*⁵², *Pentru ce am rămas flăcău bătrân. Monolog*⁵³, *Pocăitul, monolog comic*⁵⁴.

Se pare că a tradus și alte piese de teatru, mărturie stând *Paza Maicei sfinte, dramă în patru acte*, „localisată de Antoniu Pop”⁵⁵.

Opinăm că și consoarta sa a avut talent, sau cel puțin preocupări literare, mărturie stând poezia pe care o redăm mai jos:

⁴³ Gherla, Tip. Aurora A. Todoran, 1899, reprodus în Vasile Todinca, *op. cit.*, pp. 153-326.

⁴⁴ Gherla, Tip. Aurora A. Todoran, 1894, reprodus în Vasile Todinca, *op. cit.*, pp. 137-152.

⁴⁵ Editura Librăriei Ciurcu, Brașov, 1904, reprodus în Vasile Todinca, *op. cit.*, pp. 55-77.

⁴⁶ *Ibidem*, pp. 105-136.

⁴⁷ Interesant este că acest volum a apărut postum, în anul 1908 la Editura Librăriei Ciurcu din Brașov. Toate aceste texte sunt reproduse în Vasile Todinca, *op. cit.*, pp. 23-54.

⁴⁸ Gherla, Tip. Aurora A. Todoran, [1902].

⁴⁹ *Ibidem*.

⁵⁰ Gherla, Tip. Aurora, [1900].

⁵¹ Gherla, Tip. Aurora A. Todoran, [1902].

⁵² *Ibidem*.

⁵³ *Ibidem*.

⁵⁴ Gherla, Libr. Aurora, [1899].

⁵⁵ *Ibidem*.

Ți-aduci aminte?

Ți-aduci aminte, cum atunci
Când tu-mi jurai iubire,
La fagulu mândru dintre lunci
Plângeam de fericire.

Dar teamă-n sufletu am avutu,
Că tu la despărțire
Vei pune vălu preste trecutu
Lăsându-me-n mâchnire.

De-atunci unu anu însă trecu
Și vedu cu ce plăcere
Me bucuru eu, te bucuri tu,
De-a noastră revedere.

Spinuși 1892 Iustina Hadși⁵⁶

Pentru o mai bună conturare a profilului spiritual al lui Antoniu Popp amintim câteva scrisori adresate apropiaților săi. Vom reproduce fragmente din două scrisori expediate la 12 iunie 1895 din Giulița, prima parohie în care a slujit, părinților săi:

Iubita mea mamă! *Într-o zi ca-ntr-alta iubirea mea e nestrămutată față de D-ta. Că te iubesc, din nenumăratele dovezi ce ți le-am arătat știu că știi: cu toate acestea, serbându-ți astăzi ziua onomastică a D-tale, nu pot face, ca să nu-mi exprim întru atât încât pot, căci precum inima mea simțește, limba mea nu e în stare să-ți spună – simțămintele de dragoste, iubire și de afecție. Să poți privi în inima mea ai vedea mai mult decât îți pot spune și te încredințez...*

Iubită și dulce mamă! Cea mai mică odraslă a D-tale drept mulțămită pentru grija, scutul și alte bunătăți ce i le-ai întins dela naștere până azi, îți aduce tributul recunoștinței. Ți-ai împlinit misiunea, chemarea și datorința de mamă ca puține altele. Trăiască-te Dumnezeu mulți-mulți ani, ca împreună cu dulcele meu tată să fii împărtășită de cea mai mare îndestulare; bucurându-te de fericire, norocul și de iubirea mea și a fraților mei pentru care multe zile și nopți ți-ai zbuciumat trupul și ți-ai neliniștit inima. La mulți ani, întru deplină sănătate, fericire și îndestulare.

Iubitul meu tată! *Inima iubitoare ceea ce păstrează față de iubitul ei și le arată atât prin fapte cât și prin cuvinte. Azi când cu toți sărbătorim ziua și sărbătoarea patronului D-tale și ziua onomastică, grăbesc și eu ca în semn de recunoștință pentru cele ce ai făcut pentru mine să-ți exprim sentimentele de iubire și recunoștință ce ți le păstrez, rugându-te ca, [precum] într-o oglindă să cauți și în inima mea, ca așa apoi*

⁵⁶ „Minerva”, Bistrița, an II, nr. 21, 1/13 noiembrie 1892, p. 202.

să vezi câtă asemănare este între iubirea ce o ai față de mine, și între iubirea ce eu o păstrez față de D-ta.

*Trăiască-te cel ce ține lumea și-ți lungească firul vieții preste mulți, mulți ani, bucurându-te cu prea iubita mea mamă de fericirea, norocul, sănătatea și de împlinirea și realizarea tuturor dorințelor ce unul altuia o poftim. La mulți ani!*⁵⁷

Fiu al Bihorului, biografia și activitatea preotului greco-catolic Antoniu Popp trebuie cercetate, pentru că, atât cât scurta viață i-a permis, a contribuit la culegerea folclorului românesc din Bihor, s-a impus însă și prin câteva traduceri, piese de teatru, poezii și alte scrieri.

⁵⁷ Documentele reproduse aici ne-au fost puse la dispoziție de către dl. profesor Vasile Părău, căruia îi mulțumim și pe această cale.

Subita mea mama! *Subita mea tata!*

*Intre ei, caribalta, ineluce mea
e recunoscute! Iti se 3 ta.*
*Ca te iubesc, din nenunant
dura, se e si la un aratit
ca se, in tute aceste, se
asta de una manastira
de tute un pat, ca si nu
copia unu atit in dat, par
caci, necum inima mea
tutei lumba mea, si e in
harc si, gura in sustinut
tute de dragoste, iubire si
de afecti, de pat, priet
in luma mea, a, vadca mea
mull de cat, si, opua, o te ac
dura...*

*Exitate si, dulce mama! Cu
noi mie, odracul, a 3 tute
despit multumite, pentru
gafia, acatit si alte bun
ce nu le, as, inima dala mea, ce
pina, asi, si, aduce tri
buntal recunoscute.*

*si, si implinit, inoiesmea
chamarca si, distonate, de
mama, ca, peufine, atale.*

*Intre, ite, I, seu, modit
mull, an, si, impresia, ca
dulce, pua, tute, si, fi
impresia, de, ca, ma
mane, inderabile, pua, in
tute, de, ferice, novoc
si, de, iubire, mea, si, a
pafilo, noia, pentru, can
milla, dute, si, magi, has
bucuram, timp, si, si, as
reclama, inderabile.*

*La, mull, an, in
deplina, senatit, ferice
si, inderabile.*

*Unima, intire, ca, ce, pasine,
fite, de, iubire, si, le, arate
atit, min, fite, cit, si, prin
caritate. Ce, nu, cand, cu, lei
si, abtoreni, dina, si, scriba,
sea, paronim, si, tute, si, duna
monu, lici, grabase, si, an,
ca, in, can, de, recunoscute,
pentru, cele, ce, as, facit
pentru, mine, de, si, expresia
sentimentale, de, iubire
si, recunoscute, ce, si, de
pafilo, noia, si, pafilo, noia, si, de
ca, in, tute, oglanda, se
casi, si, in, luma, mea,
ca, asa, apoi, se, se, de
si, si, gamanase, este
tute, iubire, ce, o, as, fite
de, mine, si, in, tute, iubire
ce, cu, o, pafilo, noia, si, de
si, ta.*

*Intre, ta, cel, ce, fine
luma, si, si, huzare, pua
nefa, pafilo, mull, mull
an, pua, in, tute, se, an
pua, iubire, mea, mama
de, ferice, si, novoc
senatit, si, de, impli
nira, si, realizarea
tuturor, dorintilor, ce
unul, altuia, o, pafilo,
de, mull, an!*

